

Ceļu stāvoklis pasliktinās, risinājumi tikai ideju līmenī

Eksperti meklē veidus, kā piesaistīt līdzekļus problēmas mazināšanai

Inese Liepiņa

GANDRĪZ pusei valsts autoceļu tehniskais stāvoklis pērn bijis slikts vai ļoti slikts, liecina Satiksmes ministrijas (SM) rīcībā esošā informācija. Par sliktiem un ļoti sliktiem uzskatāmi 46% no ceļiem, kas klāti ar melno segumu, un 42% grants ceļu. Šāda situācija katru gadu tautsaimniecībai nodara 880 miljonus eiro vērtus zaudējumus, proti, braucot pa sliktā stāvoklī esošu ceļu, pieaug autotransporta ekspluatācijas izmaksas, brauciena ilgums un degvielas patēriņš.

Lai nāktu klajā ar priekšlikumiem problēmas risināšanai, pirms četriem mēnešiem pēc satiksmes ministra Ulda Auguļa (ZZS) iniciatīvas tapa ekspertu grupa. Vienojoties dažādiem jomas pārstāvjiem, tapuši vairāki ierīcības virzieni, kuri gan redzamas arī jaunas idejas, galvenokārt tiek aicināts atgriezties pie pagātnē atmestiem modeļiem.

Sakārtot naudas plūsmas

Biedrības *Latvijas Ceļu būvētājs* (LCB) valdes priekšsēdētājs Andris Bērziņš par būtisku uzskata atjaunot šīs tūkstošgades sākumā slēgto autoceļu fondu. Tas būtu kā speciāls budžets, kas darbotos atšķirīgi no šābrīža valsts autoceļu fonda. Pašreizējā situācija ir tāda, ka programmā esošos līdzekļus nedrīkst uzkrāt, tāpēc nav rezervju un skaidrības par nākamā gadu. Izveidojot ceļu fondu, neizlietotie līdzekļi tiktu pārcelti uz nākamajiem gadiem. Turklāt raksturo vienošanās starp partijām un biedrībām par fonda izveidi tika panākta vēl 2014. gadā, taču taustāms rezultāts tā joprojām nav nesusi.

Nozīmīgi esot arī noteikt ceļa lietotāju maksājumiem piesaistītu finansējuma modeli – ceļa lietotāju samaksātie nodokļi gadā pārsniedz 500 miljonus eiro, taču no valsts budžeta ceļu nozarei tiek novirzīti tikai 190–200 miljoni jeb vidēji 36% no ceļu lietotāju iemaksām. Viens

▲ **ĻOTI** labā un labā stāvoklī ir tikai 33% valsts autoceļu ar melno segumu un 8% grants ceļu. Ceļu tīkla pilnīgai sakārtošanai nepieciešami 4,5 miljardi eiro, konkrēta plāna līdzekļu piesaistei pagaidām nav.

FOTO - LETA

Ceļa lietotāju samaksātie nodokļi pārsniedz 500 miljonus eiro, taču ceļu nozarei tiek novirzīti tikai 190–200 miljoni

no piedāvājumiem ir arī ceļu uzturēšanai novirzīt valsts akciju sabiedrību *Latvijas valsts ceļi* un *Latvijas autoceļu uzturētājs* peļņu.

Lielākās ekspertu domstarpības radušās par nodokļu un nodevu kārtību transporta jomā. «Ceļu lietotāji maksā piecus nodokļu veidus, bet tie netiek ieguldīti atpakaļ ceļos,» paskaidroja Ceļu satiksmes drošības direkcijas pārstāvis Jānis Golubevs. Piemēram, kaimiņvalstīs nav ne ekspluatācijas, ne reģistrācijas nodokļa, tāpēc nevarot

būt ne runas par nodokļu palielināšanu. Pie kopsaucēja nenoveda arī ideja samazināt ekspluatācijas nodokli un palielināt akcīzes nodokli.

Ideju daudz, naudas maz

«Vairākkārt esmu uzsvēris, ka jau šobrīd iztrūkums ceļu tīkla pilnīgai sakārtošanai ir 4,5 miljardi eiro un, nerisinot situāciju savlaicīgi, šī bedre arvien palielināsies. Liela daļa ceļu šobrīd ir sliktā vai ļoti sliktā stāvoklī, un tam pamatā ir finansējuma trūkums. Ceļi ir kā valsts asinsrite, kas sekme tautsaimniecībā, nodrošinot labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbībai, jaunu darba vietu radīšanai un cilvēku labklājībai,» pārliecināts U. Augulis.

Lai gan nozare piedāvā vairākus iespējamus variantus finansējuma piesaistei, Finanšu ministrijas pārstāve Jolanta Plūme norāda, ka nākamgad uz būtiskām autoceļu finansējuma izmaiņām cerēt nevar. *Diena* jau iepriekš rakstījusi, ka SM savās jaunajās politikas iniciatīvās 2017. gadā ceļiem pieprasījusi 150 miljonus, kas ir uz pusi vairāk nekā kopējie pieejamie līdzekļi visām nozarēm.

LCB vadītājs, atbildot uz iepriekš teikto, bažīgi norādīja, ka, ja papildu līdzekļi netiks rasti, 2019. gadā ceļu remontdarbu samazinājums būs 3,5 reizes, kas sev līdzi nesīs vairāku kompāniju bankrotus. Tāds scenārijs sagaidāms, jo 2018. gadā beigsies šim mērķm paredzētā Eiropas Savienības nauda.

Lai ķertos pie darbiem, eksperti gan sākotnēji aicina SM veikt visu Latvijas autoceļu izvērtējumu, jo, kā uzsvēra LCB izpilddirektors Zigmārs Brunavs, par valsts ceļiem ir skaidrība, bet par pašvaldību un komersantu ceļiem nav kopēja redzējuma. Viņš skaidroja, ka pašās pašvaldībās šāds ceļu izvērtējums jau varētu būt, tāpēc, visticamāk, informācija tikai jāapkopo. Savukārt Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācijas vadītājs Ivo Ošenieks piebilst, ka ceļi ir jāizvērtē arī no ekspluatācijas un drošības viedokļa.

Izvērtējot ekspertu ieteikumus, taps SM informatīvais ziņojums valdībai. Lai gan skaidrs, ka tos visus realizēt neizdosies, ministrs cer uz pakāpenisku situācijas atrisinājumu. ●